

Saadan narrede vi Gestapo

Teksten er et uddrag fra bogen ”Saadan narrede vi Gestapo” fra 1945, der er skrevet af Jørgen Gersfelt, som var læge i Snekkersten og involveret i det illegale arbejde med at hjælpe danske jøder til Sverige. Han tilså bl.a. de flygtninge, som opholdt sig i området omkring Snekkersten, og som havde brug for lægehjælp, og han bedøvede de små børn, som skulle med på de illegale overfarter til Sverige. I dette uddrag fortæller Jørgen Gersfelt blandt andet om sit møde med familien Fischermann, hvor både faren og broren druknede under deres flugtforsøg, fordi båden, de var i, forliste.

[Se filmen om forliset](#)

Jørgen Gersfelt i den danske brigades uniform

KAPITEL XV.

Under mit Arbejde for at hjælpe Jøderne fik jeg Kendskab til mange af disse Menneskers oprivende og uhyggelige Oplevelser i Dagene efter den 29. August. Dybest Indtryk paa mig gjorde den tragiske Skæbne, der ramte den jødiske Maler Fischermann og hans Familie.

En Eftermiddag blev jeg tilkaldt til denne Mand, som laa syg paa et Høloft ved Egebæksvang Skov. Han fortalte mig, at Gestapo nogle Dage i Forvejen var trængt ind i hans Lejlighed og havde grebet hans Kone og to af hans Børn. Selv havde han reddet sig ved at springe ud af Vinduet fra anden Sals Højde. I Faldet mod Stenbroen havde han brækket et Par Ribben og faaet et Brud i det ene Knæ; men han var dog ikke mere medtaget, end at han kunde slippe bort fra Gestapofolkene, der kom farende ned ad Trappen for at faa fat i ham.

Senere var han kommet i Forbindelse med en voksen Søn og Datter, og sammen med dem var han taget ud til Snekkersten, hvor han var kommet med paa den tidligere omtalte mislykkede Tur til Gilleleje. Efter Hjemkomsten herfra havde Familien søgt Tilflugt hos Hegnsmanden i Egebæksvang, som havde skjult dem paa sit Høloft. Jeg undersøgte og behandlede Fischermann, der var ret stærkt plaget af Smerterne fra Læsionen.

Samme Aften traf jeg ham hos en Tandlægefamilie, hvor der var samlet et Hold Jøder, der selv vilde ro over med en Pram, de havde skaffet sig. Jeg var blevet tilkaldt for at bedøve et lille 1 Aars Barn, der skulde af Sted sammen med sin Moder. Fischermann var ved godt

Mod, og da han havde faaet et stramtsiddende Haandklæde bundet om Brystkassen, følte han sig ikke mere generet af sine Ribbensbrud, end at han mente at kunne tage en Aare med.

Da jeg var færdig med mit Arbejde dèr, fortsatte jeg min Runde til de andre Børn, der skulde af Sted samme Aften. Det var ganske mørkt, ikke en Vind rørte sig, og Søen laa blikstille, saa jeg regnede med, at det lille Selskab skulde have gode Chancer for at klare sig, blot de kom i Baaden uden at blive opdaget.

Den næste Dag fik jeg at vide, at det var gaaet galt. De ti Voksne og det lille Barn var kommet velbeholdne om Bord i Prammen, der laa ved den store Sten Nord for Snekkersten. Begyndelsen af Roturen var gaaet udmærket; men ca. 1 km fra Land kæntrede Baaden, der aabenbart havde været for tungt lastet. Fischermann druknede sammen med sin Søn og den unge Mand, der ene af 72 havde reddet sig ved at klatre op i Taarnbjælkerne i Gilleleje, da Tyskerne foretog deres Razzia dèr.

Den unge Moder blev siddende i den vandfyldte Baad, der holdt sig flydende, og forsøgte at holde sit lille Barn oppe over Vandet. Til at begynde med skreg og sprællede Barnet; men til sidst blev det stille og koldt, saa at hun troede, det var dødt. Alligevel blev hun ved at holde dets Hoved over Vandet. De andre unge Mennesker svømmede rundt i det kolde Vand og skiftedes til at hvile sig ved Baaden.

Først to Timer senere blev de ulykkelige Mennesker taget op af et forbisejlende Skib. De tiggede og bad Skipperen om at sejle dem til Hälsingborg; men han turde ikke tage Risikoen og gik i Stedet ind i Helsingør

Havn, hvorfra de alle blev bragt ind paa Øresundshospitalet.

Kort efter stillede Gestapo paa Hospitalet for at hente Flygtningene; men her var man blevet advaret, og samtidig med, at Tyskernes store Opsamlingsbil svingede ind gennem Hospitalsporten, kørte Flygtningene bort i en Ambulance, der bragte dem til Snekkersten. Her blev de indkvarteret paa nye Steder, og jeg blev tilkaldt for at undersøge den lille Pige. Hun var tilsyneladende ganske upaavirket af Nattens Hændelser uden Antydning af Forkølelse, endsige Lungebetændelse.

Fischermanns unge Datter, der i Løbet af et Par Dage havde mistet Fader, Moder og tre Søskende, var næsten stum af Fortvivlelse, og aldrig har jeg haft saa svært ved at finde Ord, som da jeg vilde forsøge at sige noget trøstende og opmuntrende til hende.

Sent paa Eftermiddagen var jeg atter hos den lille Pige og gav hende en bedøvende Indsprøjtning. Sammen med nogle Stykker af det lille Selskab vilde Moderen prøve at komme over igen samme Aften.

Denne Gang gik det godt; men det skyldtes mere Lykken end Forstanden. De velmenende Mennesker, der arrangerede deres Overfart, lod dem hente i en Skraldevogn. Dette Køretøj var blevet brugt flere Gange til Formaalet og var særdeles velegnet, naar Passagererne kunde komme op i Vognen i en Garage eller et andet Sted, hvor de ikke kunde ses.

I dette Tilfælde kørte Vognen rundt i Snekkersten ved højlys Dag og tog Passagererne op paa aaben Vej. Da der i Byen foruden flere danske Nazister fandtes tre store tyske Børnehjem, som hyppigt fik Besøg af Soldater, var det nærmest et Mirakel, at Indladningen i Bi-

len ikke blev iagttaget og rapporteret. Vognen kørte direkte ud til Nordkysten, hvor alle Passagererne blev bragt om Bord i en Motorbaad, der uden Uheld førte dem over til Sverige.

KAPITEL XVI.

Nogle af de unge Mennesker fra den forulykkede Baad blev sendt til Sverige i en Jernbanevogn. Denne Overfartsmetode blev i en Periode anvendt i stor Udstrækning, saavel paa Helsingør—Hälsingborg-Ruten som paa København—Malmø-Ruten.

I Begyndelsen var Færgerne kun blevet anvendt i enkelte Tilfælde til unge mandlige Flygtninge, der gik over forklædt som Postbude, Politibetjente, Told- eller Jernbanefunktionærer. Efterhaanden som Tyskerne skærpede Kontrollen med de Tjenestemænd, der gik ombord i Færgerne, blev denne Fremgangsmaade umulig.

En ung Kystbetjent fandt da ud af, at man simpelt hen kunde lade Flygtningene gaa over med de tomme Jernbanevogne, som Tyskerne sendte til Sverige efter Gods. Disse Vogne blev ganske vist plomberet nogle Timer inden Afrejsen af en dansk og en tysk Politimand i Forening; men efter Plomberingen bekymrede Tyskerne sig ikke mere om Vognene, og da det danske Politi opbevarede Plombetængerne, kunde det lade sig gøre at aabne Vognene, smugle Flygtningene ind i dem og bringe Plomberne i Orden igen.

Vognene stød paa det øde Jernbaneterræn i Helsingør, hvor der kun undtagelsesvis færdedes tyske Patruljer.

Terrænet henlaa om Natten i fuldstændigt Mørke, saa de danske Politivagter kunde uden større Risiko hjælpe Flygtningene op i Vognene og ordne deres smaa Manipulationer med Plomberne.

Denne Transportmaade var forholdsvis ufarlig og behagelig og kunde anvendes saavel til ældre Mennesker som til Kvinder og Børn. Disse sidste maatte dog bedøves særlig godt i Forvejen, saa de ikke røbede Flygtningene ved at skribe eller græde, naar Togstammen kørte forbi de tyske Vagter om Bord paa Færgen.

Flygtningene fik i Forvejen strenge Instrukser om at forholde sig fuldstændig rolige under hele Overfarten og først give sig til Kende nogen Tid efter, at Togstammen var kørt i Land i Sverige. Endvidere fik de Besked paa, at de under ingen Obstændigheder maatte omtale, hvem der havde hjulpet dem, og hvorledes de var kommet over. Tyskerne havde talrige Spioner og Stikkere i Sverige, der daglig sendte Rapporter hjem til Gestapo, saa et letsindigt Ord kunde let bevirke, at en god Rute blev afsløret, og store Hold af Flygtninge og deres Hjælpere taget af Tyskerne. Netop denne Rute rummede saa store Muligheder, at vi meget nødig vilde have den ødelagt.

Da de før omtalte unge Mennesker var kommet i Sikkerhed i Sverige, glemte de fuldstændig disse indlysende Forholdsregler, og nogen Tid efter kunde man i et af de svenske Dagblades Søndagsnummer læse en detaljeret Skildring af deres vanskelige og farefulde Flugt fra Danmark. Denne Beretning blev selvfølgelig læst med største Interesse af Stikkerne og videresendt til Gestapo, som foranledigede, at alle Jernbanevogne for Fremtiden inden Afrejsen blev undersøgt af tyske Soldater med Hunde.

Lignende Letsindigheder gjorde flere af de jødiske Flygtninge sig skyldige i. Saa snart de selv følte sig trygge i det fredelige Sverige, hvor enhver kunde gøre og sige, hvad han vilde, glemte de, at Danmark befandt sig i Krigstilstand, hvor det gjaldt om at holde sammen og holde Mund, og hvor et uoverlagt Ord kunde bringe Ulykker over mange.

Nogle af dem var saa letsindige, at de fra Sverige pr. Brev meddelte Slægtninge og Venner, at hvis de ønskede at flygte til Sverige, skulde de blot henvende sig til Lægen i Snekkersten, som da vilde sørge for deres Rejse og skaffe dem Penge, hvis de ikke selv kunde betale. Disse Breve passerede den tyske Censur, men fik mærkværdigvis ingen ubehagelige Følger for mig eller dem, jeg arbejdede sammen med. Enten har den tyske Brevcensur ikke været effektiv, eller ogsaa har der maaske sidet en Censor, der ikke sympatiserede med Jødeforfølgelserne. En vis Publicity var selvfølgelig nødvendig, for at Jøderne kunde komme i Forbindelse med deres Hjælpere; men jeg vilde ikke løbe nogen unødvendig Risiko og bad derfor Flygtningene om ikke at omtale mig i de Breve, de skrev hjem.

Om kilden

Saadan narrede vi Gestapo

Kilden er fra Jørgen Gersfelts "Saadan narrede vi Gestapo", Gyldendal, 1945.

[Se filmen om forliset](#)